

Original article

Investigating Factors Affecting the Attitude Towards Cosmetic Surgery Among Students of Sabzevar University of Medical Sciences

Sedigheh Khalili Shomia¹, Bita Koushki², Elham Navipour^{3,4*}, Atefeh Asgari Nesab⁵,
Maryam Babanejad Kami⁶

1. Department of paramedicine, Amol School of Paramedical Science, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran.
2. Instructor, Department of Anesthesia, Non-Communicable Disease Center, School of Paramedics, Sabzevar University of Medical Sciences Sabzevar, Iran.
3. MSc in Biostatistics, Community Medicine Department, Faculty of Medicine, Sabzevar University of Medical Sciences, Sabzevar, Iran.
4. PhD candidate in medical education, Department of Medical Education, Faculty of Medicine, Shiraz University of Medical Sciences, Shiraz, Iran.
5. Student of Student Research Committee, Sabzevar University of Medical Sciences, Sabzevar, Iran.
6. Master of Sociology, Education, Mahmoud Abad, Sari, Iran,

Article Info.

Received: 14- Sep- 2025

Accepted: 20- Oct- 2025

Abstract

Background and Objective: The image that each person has of his body can affect his thinking and behavior. Dissatisfaction with this image may encourage him to undergo cosmetic surgery, despite the risks involved. This study was conducted with the aim of determining the factors affecting the attitude towards cosmetic surgery among students of Sabzevar University of Medical Sciences in 2019.

Materials and Methods: This is a cross-sectional study in which 506 students were selected and included in the study. Participants were examined using three questionnaires: Attitude towards Cosmetic Surgery by Henderson King, Fear of Body Image by Littleton, Cyberspace by Lee et al. and demographic variables of age, gender, faculty of study, field of study, and semester. Data analysis was performed with relevant statistical tests using SPSS software, and a significance level of 0.05 was considered.

Results: The average age of the participants was 21.54 ± 3.272 . Most of the participants in the study were female (67.2%), health faculty students (22.7%) with environmental health field of study (22.4%) and in the third semester of study (25.3%). A statistically significant difference was observed between age and attitude towards cosmetic surgery and between the average attitude towards cosmetic surgery among faculties ($p < 0.05$).

Conclusion: According to the findings, students' attitude towards cosmetic surgery is influenced by various factors. This indicates the effective role of social and cultural contexts in the formation of this attitude. Therefore, designing interventions and educational programs to promote a healthy body image and change attitudes towards surgery among students seems necessary.

Keywords: cosmetic surgery, satisfaction with the mental image of the body, students, virtual space

* **Corresponding Author:** Elham Navipour. Instructor, PhD candidate in medical education, Department of Medical Education, Faculty of Medicine, Shiraz University of Medical Sciences, Shiraz, Iran. E-mail: elham.navipour@gmail.com

How to Cite: Khalili Shomia S, Koushki B, Navipour E, Asgari Nesab A, Babanejad Kami M. Investigating Factors Affecting the Attitude Towards Cosmetic Surgery Among Students of Sabzevar University of Medical Sciences. *Journal of Student Research Committee Sabzevar University of Medical Sciences*, 2026;30(4): 59-6

عوامل مؤثر بر نگرش به عمل جراحی زیبایی در بین دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی سبزوار

صدیقه خلیلی شومیا^{۱*}، بیتا کوشکی^۲، الهام ناوی پور^۳، عاطفه عسگری نسب^۴، مریم بابا نژاد کامی^۵

۱. گروه پیراپزشکی، دانشکده پیراپزشکی آمل، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران.
۲. مربی گروه هوشبری، مرکز بیماری‌های غیر واگیر، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی سبزوار، سبزوار، ایران.
۳. کارشناس ارشد آمار زیستی، گروه پزشکی اجتماعی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی سبزوار، سبزوار، ایران.
۴. دانشجوی دکتری آموزش پزشکی، گروه آموزش پزشکی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شیراز، شیراز، ایران.
۵. دانشجوی کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی سبزوار، سبزوار، ایران.
۶. کارشناس ارشد جامعه‌شناسی، آموزش و پرورش شهرستان محمودآباد، ساری، ایران.

اطلاعات مقاله

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۶/۲۳ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۷/۲۸

چکیده

زمینه و هدف: تصویری که هر فرد از بدنش دارد، می‌تواند تفکر و رفتار را تحت تأثیر قرار دهد. نارضایتی از این تصویر، ممکن است او را به انجام عمل جراحی زیبایی، علیرغم مخاطراتی که دارد، تشویق کند. این تحقیق با هدف تعیین عوامل مؤثر بر نگرش نسبت به عمل جراحی زیبایی در بین دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی سبزوار در سال ۱۳۹۸ انجام گرفت.

مواد و روش‌ها: این مطالعه از نوع مقطعی است که ۵۰۶ دانشجوی انتخاب و وارد مطالعه شدند. شرکت‌کنندگان با استفاده از سه پرسشنامه نگرش به جراحی زیبایی هندرسون کینگ، ترس از تصویر بدن لیتلتن، فضای مجازی لی و همکاران و متغیرهای جمعیت شناختی سن، جنس و دانشکده محل تحصیل، رشته تحصیلی و ترم مورد بررسی قرار گرفتند. تحلیل داده‌ها با آزمون‌های آماری مرتبط و با استفاده از نرم‌افزار spss انجام و سطح معنی‌داری ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

یافته‌ها: میانگین سنی شرکت‌کنندگان ۲۷۲/۳±۲۱ بود. بیشتر افراد شرکت‌کننده در مطالعه زن (۶۷/۲٪)، دانشجویان دانشکده بهداشت (۲۲/۷٪) با رشته تحصیلی بهداشت محیط (۲۲/۴٪) و ترم سوم تحصیلی (۲۵/۳٪) بودند. بین سن و نگرش به جراحی زیبایی و بین میانگین نگرش به عمل جراحی زیبایی در بین دانشکده‌ها اختلاف معنی‌دار آماری مشاهده شد ($p < 0.05$).

نتیجه‌گیری: با توجه به یافته‌ها، نگرش دانشجویان نسبت به جراحی زیبایی تحت تأثیر عوامل مختلفی است. این موضوع نشان‌دهنده نقش مؤثر زمینه‌های اجتماعی و فرهنگی در شکل‌گیری این نگرش است؛ بنابراین، طراحی مداخلات و برنامه‌های آموزشی برای ارتقای تصویر بدن سالم و تغییر نگرش نسبت به انجام جراحی در بین دانشجویان ضروری به نظر می‌رسد.

کلیدواژه‌ها: دانشجویان، رضایت از تصویر ذهنی از بدن، عمل زیبایی، فضای مجازی.

نویسنده مسئول: الهام ناوی پور، سبزوار، جاده توحیدشهر، بلوار شهدای هسته‌ای، پردیس دانشگاه علوم پزشکی سبزوار، دانشکده پزشکی، گروه پزشکی اجتماعی. پست الکترونیکی: elham.navipour@gmail.com

استناد به مقاله: خلیلی شومیا صدیقه، کوشکی بیتا، ناوی پور الهام، عسگری نسب عاطفه، بابا نژاد کامی مریم، عوامل مؤثر بر نگرش به عمل جراحی زیبایی در بین دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی سبزوار، مجله کمیته تحقیقات دانشجویی دانشگاه علوم پزشکی سبزوار، زمستان ۱۴۰۴، دوره ۳۰، شماره ۴، صفحات: ۵۹-۷۰.

مقدمه

نارضایتی از تصویر بدنی یکی از اختلالات شایع عصر حاضر است که با ارزیابی ذهنی منفی فرد نسبت به ظاهر فیزیکی خود تعریف می‌شود (۱). ارزیابی شیوع نارضایتی از تصویر بدنی نشان می‌دهد ۹۰ درصد زنان و ۶۱ درصد مردان از تصویر بدنی خود ناراضی هستند (۲). از آنجایی که شکل ظاهری قسمت مهمی از تصویر بدنی است و اولین منبع اطلاعاتی است که دیگران برای تعاملات اجتماعی با فرد از آن استفاده می‌کنند، بهتر می‌تواند باعث افزایش اعتماد به نفس و رضایت بیشتر از زندگی شود (۳).

در دو دهه گذشته علاقه مردم به روش‌های جراحی و جراحی زیبایی به دلیل نداشتن رضایت از وضعیت ظاهری رو به افزایش می‌باشد (۴)، به طوری که انجمن جراحان پلاستیک آمریکا گزارش کرده است در سال ۲۰۲۰ حدود ۱۵,۶ میلیون جراحی زیبایی در این کشور انجام شده است (۵). همچنین طبق گزارش انجمن جراحان پلاستیک بریتانیا، در سال ۲۰۱۹ تعداد اعمال جراحی زیبایی افزایش ۷/۵ درصدی نسبت به سال قبل داشته است (۶). بعد از آمریکا بیشترین جراحی‌های زیبایی در کشورهای برزیل، مکزیک، آلمان، کلمبیا، آرژانتین، روسیه، ایتالیا، ترکیه انجام می‌شود (۷). همچنین جراحی زیبایی در کشورهای آسیایی بخصوص چین، کره جنوبی هند، ژاپن گسترش یافته است (۸).

ایران نیز یکی از کشورهایی است که بالاترین میزان جراحی زیبایی در آن به ثبت رسیده است به طوری که میزان جراحی زیبایی در ایران حدود ۷ برابر اروپاست (۹، ۱۰) و از نظر تعداد جراحی زیبایی بینی مقام اول را در دنیا دارد و پایتخت جراحی بینی در جهان نامیده شده است (۱۱). عدم رضایت از وضعیت ظاهری در کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه منجر به نگرش مثبت به عمل زیبایی و در نتیجه افزایش عمل‌های جراحی زیبایی در هر سال شده (۱) و دلایل بسیاری برای افزایش تمایل به جراحی زیبایی از قبیل استرس و اضطراب، کمبود اعتماد به نفس، نارضایتی از بدن و افسردگی بیان شده است (۱۲).

یکی از عوامل مهمی که می‌تواند به صورت مستقیم و غیرمستقیم بر روی ایجاد نارضایتی از وضعیت بدن تأثیرگذار باشد محیط اجتماعی-فرهنگی جامعه و تأثیر دوستان و والدین است. به طوری که دوستان می‌توانند تأثیر مستقیمی نسبت به نگرش افراد به سمت جراحی‌های زیبایی داشته باشند (۴). همچنین در سال‌های اخیر موضوع شبکه‌های اجتماعی مجازی دغدغه اصلی اینترنت در دنیا و در پی آن در ایران بوده است. این شبکه‌ها به علت تکثیر و تنوع محتوایی تأثیر بسیاری بر سبک زندگی و قضاوت جوانان بر بدنشان دارند (۳).

در مطالعه‌ای که توسط چن و همکاران در مریلند آمریکا با عنوان ارتباط بین شبکه‌های اجتماعی و پذیرش جراحی زیبایی انجام شده و نشان دهنده ارتباط افزایش جراحی زیبایی و استفاده از شبکه‌های اجتماعی است (۱۳). همچنین مطالعه مروری که توسط خانزاده و همکاران با هدف بررسی استفاده از رسانه و گرایش به جراحی زیبایی در بین زنان جوان ایرانی انجام شده است، نشان دهنده اهمیت رسانه در درونی سازی تصویر بدن و گرایش بیشتر زنان ایرانی به جراحی زیبایی است (۱۴). در مطالعه قربانی و همکاران در سال ۲۰۲۱ در سنجندج که با هدف تعیین شیوع جراحی زیبایی انتخابی و ارتباط آن با سلامت اجتماعی-اقتصادی و روانی انجام شد، نشان دهنده شیوع و تمایل بالا به انجام جراحی زیبایی است که این امر نیازمند توجه سیاست‌گذاران سلامت است (۷).

با توجه به شیوع و روند افزایشی تعداد اعمال جراحی زیبایی در کشورمان (۶) و همچنین تمایل زیاد جوانان به این اعمال (۵) مطالعه حاضر با هدف تعیین عوامل مؤثر بر نگرش نسبت به عمل جراحی زیبایی در بین دانشجویان دختر و پسر دانشگاه علوم پزشکی سبزوار صورت گرفته است.

مواد و روش‌ها

مطالعه حاضر از نوع مقطعی (توصیفی-تحلیلی) بود که از ابتدای ترم تحصیلی ۹۸-۹۹ تا پایان آذرماه، پس از کسب مجوز از کمیته اخلاق، با کد IR.MEDSAB.REC.1398.047، با مشارکت ۵۰۶ نفر از

همکاران بر روی ۲۲۰ نفر از دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۹۲ با ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۴ به دست آمد و ضریب بازآزمایی این پرسشنامه پس از دو هفته فاصله زمانی بین زمانی، بین ۰/۷ تا ۰/۸ شد (۱۶)؛ که نشان از قابلیت خوب این پرسشنامه دارد.

پرسشنامه ترس از تصویر بدن: این پرسشنامه در سال ۲۰۰۵ توسط لیتلتون و همکاران طراحی شد؛ که نارضایتی و اضطراب افراد را از ظاهرشان اندازه گیری می کند. این مقیاس ۱۹ سؤال دارد که با مقیاس لیکرت ۵ تایی هرگز، به ندرت، گاهی، اغلب و همیشه پاسخ داده می شود و نمره گذاری آن به ترتیب بین ۱ تا ۵ و دامنه نمرات بین ۱۹ تا ۹۵ است، طوری که نمره بیشتر نشان دهنده ترس بیشتر از تصویر ظاهر است. لیتلتون و همکاران، آلفای کرونباخ را ۹۳ درصد گزارش کردند. در ایران نیز استانداردسازی این پرسشنامه توسط قذک زاده و همکاران با بررسی ۲۵۴ بیمار مراجعه کننده به کلینیک جراحی زیبایی شهر اهواز در سال ۱۳۸۷ انجام شد. در این مطالعه برای تمام سؤالات آلفای کرونباخ ۰/۹ گزارش شد (۱۷) که نشان از ثبات درونی عالی دارد.

پرسشنامه استاندارد دنیای مجازی: پرسشنامه استاندارد دنیای مجازی دارای ۲۱ سؤال بوده که توسط لی و همکارانش در سال ۲۰۰۵ طراحی و تنظیم شده است که دارای ۷ مؤلفه (نیت استفاده، نگرش، مفید بودن درک شده، سهولت استفاده درک شده، سازگاری، تأثیر اجتماعی و لذت درک شده) است. در این پژوهش منظور از فضای مجازی مجموعه نمره ای است که از این ۲۱ سؤال در قالب مؤلفه ها بدست آمده؛ که هر پرسش دارای پنج گزینه است؛ که بر اساس طیف پنج گزینه لیکرت نمره گذاری شده است و گزینه کاملاً مخالفم امتیاز ۱، مخالفم ۲، نظری ندارم ۳، موافقم ۴ و کاملاً موافقم ۵ است. تحلیل بر اساس میزان نمره پرسشنامه: حد پایین نمره ۳۵، حد متوسط نمرات ۷۵، حد بالای نمرات ۱۰۵ بوده که امتیاز بین ۱۰۵-۷۵: نشان دهنده نگرش مثبت به استفاده از دنیای مجازی است و امتیاز بین ۷۵-۳۵، نشان می دهد که نگرش ها

دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی سبزوار که تمایل به شرکت در مطالعه داشتند، انجام شد. معیارهای ورود به مطالعه عبارت بود از: عدم عمل جراحی زیبایی در گذشته، موافقت برای ورود و تحصیل در دانشگاه علوم پزشکی سبزوار. معیارهای خروج عبارت بود از: عدم حضور دانشجو در کلاس برای بار دوم مراجعه به ایشان جهت تکمیل پرسشنامه و عدم تمایل به مشارکت در مطالعه. از دانشجویان انتخاب شده رضایت آگاهانه کتبی جهت مشارکت در طرح گرفته شد. البته دانشجویان مجاز بودند در صورت تمایل در هر زمان، مطالعه را ترک کنند. پرسشنامه ها بدون نام بودند و به افراد در مورد محرمانه بودن اطلاعات اطمینان داده شد. ابزار گردآوری اطلاعات در مطالعه حاضر پرسشنامه بود. بخش اول مربوط به سؤالات جمعیت شناختی (شامل متغیرهای سن، جنس، دانشکده و ...) و بخش دوم شامل پرسشنامه های نگرش به جراحی زیبایی هندرسون کینگ^۱، تصویر بدن لیتلتون (BICI^۲) و فضای مجازی لی و همکاران بود.

پرسشنامه نگرش به جراحی زیبایی: این پرسشنامه توسط هندرسون و همکاران در سال ۲۰۰۵ طراحی گردید. این مقیاس ۱۵ سؤال دارد که نگرش به جراحی زیبایی را اندازه گیری می کند و شامل: سه بعد ۵ سؤالی داخل فردی، اجتماعی و توجه است. مقیاس لیکرت ۷ تایی آن شامل: کاملاً مخالفم، مخالفم، نظری ندارم، موافقم و کاملاً موافقم است که به ترتیب با نمره ۱ تا ۷ نمره گذاری می شود. دامنه نمرات بین ۱۵ تا ۱۰۵ است طوری که نمره بیشتر نشان از نگرش مثبت تر به جراحی زیبایی است. هندرسون و همکاران پایایی این ابزار را به روش ضریب آلفای کرونباخ برای هر بعد داخل فردی، اجتماعی و توجه، آلفای کرونباخ ۰/۹۱ و ۰/۸۹ و ۰/۹۱ و ۰/۸۸ درصد، به ترتیب، گزارش کردند. روایی این پرسشنامه را به روش روایی محتوایی (CVR=0.8) گزارش کردند که نشان دهنده روایی مناسب برای این مقیاس بود (۱۵). استانداردسازی این پرسشنامه در ایران نیز توسط خزیر و

2. Body Image Concern Inventory

1. Henderson-king

در صورتی که دانشجوی انتخابی در کلاس حضور نداشت در روز دیگر جهت تکمیل پرسشنامه مراجعه شد. اگر بار دوم نیز دانشجو در کلاس حضور نداشت از مطالعه خارج و با توجه به لیست دانشجویان دانشکده، دانشجوی دیگری به صورت نمونه گیری تصادفی ساده انتخاب شد. به منظور بازگشت حداکثری پرسشنامه ها، محقق در همان زمان و مکان منتظر تکمیل و تحویل گرفتن پرسشنامه های تکمیل شده از پاسخگویان شد.

جهت توصیف متغیرهای کمی و بررسی ویژگی های جمعیت شناختی و خصوصیات شغلی از آزمون های آمار توصیفی (درصد، میانگین و انحراف معیار) و با توجه به نرمال نبودن توزیع داده ها که با استفاده از آزمون کولموگروف اسمیرنوف سنجش شد، از آزمون های ناپارامتریک آمار استنباطی شامل آزمون های، همبستگی اسپیرمن، من ویتنی و کروسکال والیس استفاده شد. در آنالیز داده ها از برنامه آماری SPSS26 استفاده گردید. سطح معنی داری ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

یافته ها

جامعه آماری این تحقیق شامل ۵۰۶ نفر از دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی سبزوار است. میانگین سنی شرکت کنندگان $21/54 \pm 3/272$ بود. بیشتر افراد شرکت کننده در مطالعه خانم (۶۷/۲٪) بودند. بیشتر دانشجویان از دانشکده بهداشت (۲۲/۷٪) با رشته تحصیلی بهداشت محیط (۲۲/۴٪) و در ترم سوم تحصیلی (۲۵/۳٪) بودند. اطلاعات جمعیت شناختی آن ها در جدول شماره ۱ ذکر شده است.

نسبت به دنیای مجازی تا حدودی مثبت است و امتیاز زیر ۳۵، نشان دهنده نگرش منفی به دنیای مجازی است. Lee و همکاران، آلفای کرونباخ ۷۰ درصد گزارش کردند (۱۸) که نشان از قابلیت خوب این پرسشنامه دارد.

در این مطالعه ۱۱ نوع عمل زیبایی شایع مدنظر بود: ۱- لیپوساکشن، ۲- عمل بینی یا رینوپلاستی، ۳- عمل جراحی پلک یا بلفاروپلاستی، ۴- کشیدگی پوست گردن، ۵- کشیدن پوست صورت، ۶- لیزر پوست، ۷- کاشت مو، ۸- کشیدگی بازو یا براکیوپلاستی، ۹- صاف کردن شکم، ۱۰- بزرگ کردن سینه، ۱۱- کوچک کردن سینه.

حجم نمونه مطالعه با در نظر گرفتن Effect Size: 0.33 و آلفا ۵ درصد و توان مطالعه ۹۵ درصد و با در نظر گرفتن ریزش ۱۰ درصد، ۵۰۶ نفر به دست آمد. برای نمونه گیری در ابتدا بر اساس حجم نمونه مورد نظر از دانشجویان هر دانشکده به روش طبقه ای تعیین گردید. در این نمونه گیری بر اساس تعداد دانشجویان هر دانشکده و جنسیت آن ها (به صورت مساوی) متناسب با حجم هر طبقه، نمونه گیری نهایی انجام شد. روش انجام مطالعه به این صورت بود که جهت تهیه لیست تمامی دانشجویان هر دانشکده به معاونت آموزشی دانشکده مراجعه شده و سپس متناسب با تعداد دانشجویان هر دانشکده و جنسیت آن ها نسبتی از دانشجویان انتخاب و وارد مطالعه شدند. پس از کسب رضایت آگاهانه کتبی جهت حضور در مطالعه، دانشجویان، جهت تکمیل پرسشنامه ها به ایشان مراجعه و پرسشنامه ها تحویل گردید. پرسشنامه با رعایت کامل موارد اخلاقی در اختیار شرکت کنندگان قرار داده شد. پیش از تکمیل پرسشنامه ها توسط دانشجویان به آن ها توضیحات لازم در مورد اهداف مطالعه، اختیاری بودن تکمیل پرسشنامه و محرمانه ماندن اطلاعات آن ها داده شد.

جدول شماره ۱: ویژگی های جمعیت شناختی جامعه مورد مطالعه

متغیر	فراوانی	درصد
جنسیت	آقا	۳۲/۸
	خانم	۶۷/۲
	هوشبری	۱۷/۴
رشته تحصیلی	اتاق عمل	۶/۹
	مامایی	۱۷/۲

۷/۳	۳۷	پیراپزشکی	ترم تحصیلی
۲۲/۴	۱۱۳	بهداشت محیط	
۱۵/۸	۸۰	پزشکی	
۵/۹	۳۰	پرتوشناسی	
۷/۱	۳۶	پرستاری	
۲۴/۲	۱۲۳	۱	
۱۱/۳	۵۷	۲	
۲۵/۳	۱۲۸	۳	
۱۶/۲	۸۲	۴	
۳/۶	۱۸	۵	
۸/۵	۴۳	۶	
۷/۷	۳۹	۷	
۳/۲	۱۶	۸	
۲۲/۷	۱۱۵	بهداشت	دانشکده محل تحصیل
۲۰	۱۰۱	پرستاری	
۲۰/۸	۱۰۵	پزشکی	
۳۱	۱۵۷	پیراپزشکی	
۵/۵	۲۸	پرستاری جوبین	

تصویر بدنی و نگرش به عمل جراحی زیبایی ذکر گردیده است.

در جدول ۲ حداقل، حداکثر، میانگین و انحراف معیار نمرات سه متغیر نگرش به استفاده از فضای مجازی، ترس از

جدول ۲: حداقل، حداکثر، میانگین و انحراف معیار نمرات

حداکثر	حداقل	میانگین $\pm$ انحراف معیار	
۵۸	۲۶	$7/87 \pm 40/12$	نگرش به عمل جراحی زیبایی
۹۷	۴۹	$11/31 \pm 73/29$	نگرش به استفاده از فضای مجازی
۷۰	۲۷	$12/62 \pm 44/56$	ترس از تصویر بدن

تعقیبی کروسکال والیس انجام شد، دانشکده‌ها دوبه‌دو مقایسه شدند. نتایج نشان داد این اختلاف بین دانشکده‌های پرستاری جوبین و دانشکده پیراپزشکی، پرستاری جوبین و دانشکده پزشکی، پرستاری جوبین با دانشکده پرستاری، پرستاری جوبین با دانشکده بهداشت و پیراپزشکی با بهداشت بود.

همچنین بر اساس آزمون من ویتنی بین جنسیت و نگرش به استفاده از فضای مجازی، نگرش به عمل جراحی زیبایی و همچنین ترس از تصویر بدن ارتباط آماری معنی‌داری وجود نداشت ($p > 0/05$).

در جدول شماره ۳ میانگین نظرات پاسخگویان در مورد متغیرهای تحقیق نشان داده شده است. این جدول نشان داد بین رشته تحصیلی و ترم تحصیلی با نگرش به استفاده از فضای مجازی، نگرش به عمل جراحی زیبایی و همچنین ترس از تصویر بدن ارتباط آماری معناداری مشاهده نشد ($p > 0/05$)، بین دانشکده محل تحصیل و نگرش به استفاده از فضای مجازی و ترس از تصویر بدنی ارتباط معنی‌دار آماری مشاهده نشد ولیکن بین این متغیر و نگرش به عمل جراحی زیبایی ارتباط معنی‌دار آماری مشاهده شد ($P < 0/002$). جهت بررسی دقیق‌تر، آزمون من ویتنی به‌عنوان آزمون

جراحی زیبایی ارتباط معنی دار آماری و معکوس مشاهده شد
($P=0/017$).

آزمون همبستگی اسپیرمن نشان داد بین سن و نگرش به استفاده از فضای مجازی و ترس از تصویر بدنی ارتباط معنی دار آماری مشاهده نشد ولیکن بین سن و نگرش به عمل

جدول ۳. میانگین و انحراف معیار ترس از تصویر بدنی، نگرش به استفاده از فضای مجازی، نگرش به عمل جراحی زیبایی بر اساس ویژگی های جمعیت شناختی جامعه مورد مطالعه

متغیر	ترس از تصویر بدنی	نگرش به استفاده از فضای مجازی	نگرش به عمل جراحی زیبایی	نوع آزمون
جنسیت	آقا	$12/8 \pm 43/7$	$7/89 \pm 40/4$	$11 \pm 73/16$
	خانم	$12/4 \pm 44/97$	$7/86 \pm 39/98$	$11/44 \pm 73/35$
	سطح معنی داری	$0/222$	$0/634$	$0/413$
سن		$-0/007$	$-0/016$	$-0/107$
	سطح معنی داری	$0/876$	$0/718$	$0/017$
رشته تحصیلی	هوشبری	$12/07 \pm 45/4$	$11/14 \pm 73/34$	$7/47 \pm 39/3$
	اتاق عمل	$12/93 \pm 45/65$	$11/14 \pm 70/94$	$7/87 \pm 41/8$
	مامایی	$12/77 \pm 44/05$	$11/31 \pm 73/42$	$7/8 \pm 40/46$
	پیراپزشکی	$12/21 \pm 42/91$	$9/31 \pm 74/18$	$8/15 \pm 39/91$
	بهداشت محیط	$12/72 \pm 44/68$	$11/64 \pm 72/3$	$7/91 \pm 39/98$
	پزشکی	$12/05 \pm 43/81$	$11/64 \pm 73/43$	$7/82 \pm 40/05$
	پروتشناسی	$12/62 \pm 44/05$	$12/81 \pm 75/63$	$9/95 \pm 41/04$
	پرستاری	$13/3 \pm 45/6$	$11/31 \pm 75/08$	$7/05 \pm 39/7$
ترم تحصیلی	سطح معنی داری	$0/962$	$0/747$	$0/804$
	۱	$13/49 \pm 45/46$	$11/08 \pm 72/7$	$8/28 \pm 40/94$
	۲	$12/45 \pm 44/68$	$12/08 \pm 72/47$	$8/03 \pm 40/49$
	۳	$11/18 \pm 45/11$	$12/32 \pm 72/99$	$6/87 \pm 39/77$
	۴	$12/91 \pm 43/87$	$10/23 \pm 74/9$	$8/54 \pm 39/68$
	۵	$13/29 \pm 42/77$	$13/01 \pm 69/16$	$7/82 \pm 40/27$
	۶	$13/64 \pm 44/33$	$8/9 \pm 75/9$	$7/78 \pm 39/51$
	۷	$13/53 \pm 44/15$	$9/29 \pm 74/2$	$8/56 \pm 39/74$
دانشکده محل تحصیل	۸	$10/75 \pm 39/81$	$13/51 \pm 72/18$	$7/51 \pm 39/85$
	سطح معنی داری	$0/746$	$0/758$	$0/8$
	بهداشت	$13/65 \pm 45/4$	$11/52 \pm 73/46$	$8/5 \pm 41/39$
	پرستاری	$12/85 \pm 43/37$	$10/6 \pm 73/55$	$7/45 \pm 40/97$
	پزشکی	$12/28 \pm 44/12$	$11/62 \pm 72/25$	$7/16 \pm 40/09$
	پیراپزشکی	$12/21 \pm 45/12$	$11/46 \pm 73/87$	$7/6 \pm 39/44$
	پرستاری جوبین	$11/16 \pm 43/8$	$11/35 \pm 72/28$	$8/95 \pm 35/7$
	سطح معنی داری	$0/719$	$0/733$	$0/002$

بحث

مطالعه حاضر با هدف تعیین عوامل مؤثر بر نگرش نسبت به عمل جراحی زیبایی در بین دانشجویان دختر و پسر دانشگاه علوم پزشکی سبزوار صورت گرفته است. شکل ظاهری بدن در تعاملات اجتماعی اهمیت زیادی دارد. دامنه تصویر بدنی و نگرانی از آن تا به آنجا گسترش یافته است که مشغله ذهنی بسیاری از افراد به خصوص در قشر جوان گردیده است و هزینه زیادی صرف تغییرات ظاهری در بدن می شود (۱۹). ربانی و ژبان پور نشان داد که گذار باورهای زیباشناختی جوانان از سنتی به مدرن و شکل گیری ایده آل های بدنی نوین، منجر به تقویت تمایل بیشتر به دست کاری بدن شده است (۲۰) بین داشتن نگرش مثبت نسبت به بدن با سطح عزت نفس فرد ارتباط دارد (۲۱). بدین ترتیب، افراد با عزت نفس پایین تر، توجه بیشتری به جراحی زیبایی نشان می دهند و به نوعی درصدد کسب تأیید استادان و دوستان جامعه نسبت به ظاهر خود می باشند. معمولاً این گروه افرادی هستند که بعد از عمل جراحی نیز به رضایت از بدن دست نمی یابند (۲۲). میانگین و انحراف معیار نگرش به عمل جراحی زیبایی در مطالعه حاضر $7/87 \pm 12/40$ بود. نتایج پژوهش حاضر نشان داد که بین سن و نگرش به استفاده از فضای مجازی و ترس از تصویر بدنی ارتباط معناداری وجود ندارد، نکته جالب این مطالعه وجود عدم تفاوت بین نمره نگرش به جراحی زیبایی زنان و مردان بود. هم راستا با نتایج ما، لاندی و همکاران بین جنس و ابعاد توجه و داخل فردی تفاوت معنی داری را نشان نداد (۲۳). برخلاف نتایج مطالعه حاضر، بیشتر مطالعه ها نگرش بهتر زنان را در مقایسه با مردان نسبت به جراحی زیبایی نشان می دهند. در مطالعه فرشیدفر و همکاران که بر روی 290 نفر و مطالعه فردریک و همکاران ((2007) که بر روی 52677 نفر انجام شد، نگرش بیشتر زنان را نسبت به مردان برای انجام جراحی زیبایی نشان داد ($P < 0/0001$) (24, 25) و همچنین این نتیجه متفاوت با یافته پژوهش Xingyue Jin و همکاران با هدف تعیین شیوع و ارتباط فاکتورهای مختلف با جراحی های

زیبایی کوچک در دانشجویان است (۸). کسمایی و همکاران در مطالعه با هدف نقش و ارتباط فاکتورهای جمعیت شناختی و اجتماعی با عمل جراحی زیبایی در دانشجویان ایرانی بررسی شده است (۱۲)، می توان به عدم تناسب فراوانی جنسیت در این مطالعه اشاره کرد، به طوری که زنان $68/2$ درصد و مردان $32/8$ درصد جامعه آماری را تشکیل داده اند. همچنین از علت های این رابطه در مطالعه حاضر آن می تواند این امر باشد که در طی چند سال گذشته؛ مردان بر بهبود وضعیت ظاهری خود با روش های زیبایی تأکید کرده اند. در مطالعه های پیشین مشخص شده است که فاکتورهای روانشناختی و ناراضیاتی از وضعیت بدن بر نگرش مردان به جراحی زیبایی تأثیر گذاشت (۲۶-۲۸).

اما در این مطالعه بین سن و نگرش به انجام جراحی زیبایی ارتباط معنادار و معکوسی مشاهده شد. هم راستا با مطالعه حاضر، مطالعه بلو و همکاران و لاندی و همکاران بین نگرش، به جراحی زیبایی و سن ارتباط معناداری پیدا کردند (۲۳، ۲۹) در مطالعه یزدخواستی و همکاران در سال 1388، نتایج نشان داد که افراد در سنین 18-29 سال گرایش بیشتری نسبت به انجام به جراحی زیبایی دارند (۳۰) اما مطالعه مترا و همکاران نشان داد که بین سن و نگرش به جراحی زیبایی تفاوت آماری معناداری وجود نداشت (۲۷) که با مطالعه حاضر، هم راستا نبود. علت این تفاوت می تواند به وارد شدن دامنه سنی محدود در مطالعه آن ها و کم بودن تفاوت سنی بین آن ها اشاره کرد، از این رو نتایج سن باید با احتیاط تفسیر شود.

در این مطالعه ارتباطی بین ترم و مقطع تحصیلی و نگرش و تمایل به جراحی زیبایی مشاهده نشد که این نتایج همسو با مطالعه نوروزی و همکاران با هدف نقش فضای مجازی در گسترش جراحی های زیبایی در زنان است (۳) و نشان دهنده عدم وجود تأثیر فضای مجازی و نگرش و تمایل به انجام جراحی زیبایی در افراد با تحصیلات و ترم های مختلف تحصیلی است. این نتیجه هم راستا با مطالعه براتی و همکاران

کردن به سایر فاکتورهای جمعیت شناختی در دانشجویان و ارتباط آن با نگرش جراحی زیبایی اشاره کرد. قابل ذکر است که جامعه مورد مطالعه محدود به دانشجویان جوان بوده و یافته‌ها را نمی‌توان به تمامی جوانان ایرانی تعمیم داد.

با توجه به نتایج این مطالعه و نتایج مطالعات مشابه، برای تحلیل دلایل جراحی زیبایی و آمار بالای آن در ایران باید از سطحی‌نگری اجتناب کرد و به تمام عوامل و زمینه‌های ایجاد آن توجه نمود. انجام مطالعات مشابه و گسترده در این زمینه و قیاس آن‌ها با هم در سایر دانشگاه‌های کشور توصیه می‌شود. با توجه به شرایط خوابگاه‌ها، دانشکده‌ها و تنوع فرهنگی دانشجویان و سیاست‌گذاری متولیان فرهنگی انجام مداخلات فرهنگی با در نظر گرفتن نتایج این مطالعه برای دانشجویان توصیه می‌شود.

تشکر و قدردانی

نویسندگان مطالعه حاضر بر خود الزام می‌دانند از حمایت مالی و معنوی دانشگاه علوم پزشکی سبزوار و دانشجویان این دانشکده که کمال همکاری را با نویسندگان این پژوهش داشتند، مراتب قدردانی خود را ابراز کنند.

تعارض در منافع

نویسندگان تضاد منافع ندارند.

با هدف پیش‌بینی انجام جراحی زیبایی در بین دانشجویان دختر بر اساس تئوری عمل مستدل است (۳۱). همچنین با مطالعه دهداری و همکاران با هدف تعیین عوامل پیش‌بینی قصد افراد برای انجام جراحی زیبایی در دانشجویان ساکن خوابگاه‌های دخترانه دانشگاه علوم پزشکی تهران بر اساس سازه‌های تئوری عمل منطقی (۳۲) و با مطالعه قلعه بندی نیز که سطح تحصیلات با میزان تقاضا برای جراحی زیبایی همبستگی نداشت (۳۳)، با نتایج حاصل از این مطالعه همسو است ولی در مطالعه توسلی و همکاران، بین میزان تحصیلات زنان و تمایل به جراحی زیبایی رابطه مستقیم دیده شده بود (۳۴)، که با نتایج حاصل از این مطالعه در تناقض است. شاید به این دلیل باشد که پرسشنامه مورد استفاده برای سنجش نگرش در دو مطالعه متفاوت است و یا جامعه هدف مطالعه حاضر با مطالعه قبلی، متفاوت است.

نتیجه‌گیری

با توجه به یافته‌های مطالعه حاضر اتخاذ رویکردی مناسب مانند مداخلات یا برنامه‌های آموزشی و افزایش اعتماد به نفس به منظور بهبود ترس از تصویر بدن و نگرش به عمل جراحی زیبایی به خصوص در سنین نوجوانی، جلوگیری از تبلیغات همراه کننده و تأکید بر ارزش‌های اخلاقی می‌تواند در کاهش جراحی‌های غیرضروری مفید واقع شود.

از محدودیت‌های این مطالعه می‌توان به محدود بودن فاکتورهای مورد بررسی فقط در زمینه تحصیل و کمتر توجه

References

- [1]. Salari N, Kazeminia M, Heydari M, Darvishi N, Ghasemi H, Shohaimi S, et al. Body dysmorphic disorder in individuals requesting cosmetic surgery: A systematic review and meta-analysis. Journal of Plastic, Reconstructive & Aesthetic Surgery. 2022;75(7):2325-36.
- [2]. Talebidalir M, yaghubi a. Meta-analysis of sociological factors affecting the tendency to cosmetic surgery in Iran. Two Quarterly Journal of Contemporary Sociological Research. 2022:
- [3]. Norouzishadehi H, Maleki Pirbazari M, Salehi S. The Role of Cyberspace in the Prevalence of Cosmetic Surgeries among Women. Cultural Psychology. 2020;3(2):156-70.
- [4]. Al-Rifaa J, Alfowzan NA. Attitudes and Awareness Towards Cosmetic Surgery Among College Students in Kuwait. European Journal of Biology and Medical Science Research. 2022;10(4):22-32.
- [5]. Pearlman RL, Wilkerson AH, Cobb EK, Morrisette S, Lawson FG, Mockbee CS, et al. Factors Associated with Likelihood to Undergo Cosmetic Surgical Procedures Among Young Adults in the United States: A Narrative Review. Clin Cosmet Investig Dermatol. 2022;15:859-77.
- [6]. Akpan F, Dikmen B. Cosmetic surgery in the perception and acceptance of nursing students. Pielęgniarstwo Chirurgiczne i Angiologiczne/Surgical and Vascular Nursing. 2022;16(4):136-42.

- [7]. Ghorbani A, Piroozi B, Safari H, Shokri A, Aqaei A, Yousefi F, et al. Prevalence of elective cosmetic surgery and its relationship with socioeconomic and mental health: A cross-sectional study in west of Iran. *Health Science Reports*. 2022;5(6):e872.
- [8]. Jin X, Twayigira M, Zhang W, Gao X, Luo X, Xu H, et al. Prevalence and associated factors of minimally invasive facial cosmetic surgery in Chinese college students. *BMC Psychiatry*. 2022;22(1):27.
- [9]. Kazemi Kilehgolan F, Parsafar S, Afshari M, Barati M. Socio-cultural attitudes about cosmetic surgery and its related factors among female students of Hamedan University of Medical Sciences: a cross-sectional study. *Dermatology and Cosmetic*. 2018;8(4):185-94.
- [10]. rounagh sheshkelani m, panah ali a, lofti a, ghavimi ma, ahmadpour pournaki f. Comparison of Body Image and Life Satisfaction in Applicants Cosmetic and Those Surgical Operated of Oral and Maxillofacial and Cosmetic Surgery Part at the Education and Health Care of Imam Reza Hospital IN Tabriz. *Razi Journal of Medical Sciences*. 2018;25(8):12-23.
- [11]. Sadeghi N, Moradi A, Hasani J, Mohammadkhani S. Cognitive, emotional and behavioral dimensions of body image in women interested in cosmetic surgery. *Dermatology and Cosmetic*. 2018;9(2):100-12.
- [12]. Kasmaei P, Farhadi Hassankiade R, Karimy M, Kazemi S, Morsali F, Nasollahzadeh S. Role of Attitude, Body Image, Satisfaction and Socio-Demographic Variables in Cosmetic Surgeries of Iranian Students. *World J Plast Surg*. 2020;9(2):186-93.
- [13]. Chen J, Ishii M, Bater KL, Darrach H, Liao D, Huynh PP, et al. Association between the use of social media and photograph editing applications, self-esteem, and cosmetic surgery acceptance. *JAMA facial plastic surgery*. 2019;21(5):361-7.
- [14]. Khanzadeh M, Aghamohamadi S. Media use and the tendency for cosmetic surgery among young Iranian women: A structural model.
- [15]. Henderson-King D, Henderson-King E. Acceptance of cosmetic surgery: Scale development and validation. *Body image*. 2005;2(2):137-49.
- [16]. Khazir Z, Dehdari T, Mahmoodi M. Attitude of female medical students towards cosmetic surgery and its relation with body image. *Razi Journal of Medical Sciences*. 2014;20(117):1-9.
- [17]. Ghadakhzadeh S, Ghazipour A, Khajeddin N, Karimian N, Borhani M. Body Image Concern Inventory (BICI) for identifying patients with BDD seeking rhinoplasty: using a Persian (Farsi) version. *Aesthetic plastic surgery*. 2011;35:989-94.
- [18]. Li J, Li Q, Zhou B, Gao Y, Ma J, Li J. Predictive factors for cosmetic surgery: a hospital-based investigation. *Springerplus*. 2016;5:1-5.
- [19]. Gupta R, Huynh, M. & Lona, H. Body dimorphic Disorder. *Semi Cutan Med Surg*. 2013;32(2):82-78.
- [20]. Keyvan Ara M RR, Zhianpour M. Social Capital and Body Management. *Woman Strategic Studies*. 2010;12(47):73-98.
- [21]. Park JS, Cho C-H. Factors explaining college students' intention to receive cosmetic surgery in the future: A structural equation modeling approach. *Journal of Medical Marketing*. 2011;11(2):127-43.
- [22]. Tahmasebi S, Tahmasebi Z, Yaghmaei F. Factors associated with the desire to undergo cosmetic surgery based on the theory of rational action in Shahrekord students. *Journal of Holistic Nursing and Midwifery*. 2014;24(74):53-61.
- [23]. Lunde C. Acceptance of cosmetic surgery, body appreciation, body ideal internalization, and fashion blog reading among late adolescents in Sweden. *Body image*. 2013;10(4):632-5.
- [24]. Farshidfar Z, Dastjerdi R, Shahabizadeh F. Acceptance of cosmetic surgery: body image, self esteem and conformity. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*. 2013;84:238-42.
- [25]. Frederick DA, Lever J, Peplau LA. Interest in cosmetic surgery and body image: Views of men and women across the lifespan. *Plastic and reconstructive surgery*. 2007;120(5):1407-15.
- [26]. Abbas OL, Karadavut U. Analysis of the factors affecting men's attitudes toward cosmetic surgery: body image, media exposure, social network use, masculine gender role stress and religious attitudes. *Aesthetic plastic surgery*. 2017;41:1454-62.
- [27]. Matera C, Nerini A, Stefanile C. Why are men interested in cosmetic surgery procedures? Examining the role of different forms of peer influence, social comparison, internalization, and body dissatisfaction. *Body Image*. 2018;26:74-7.
- [28]. Menzel JE, Sperry SL, Small B, Thompson JK, Sarwer DB, Cash TF. Internalization of appearance ideals and cosmetic surgery attitudes: A test of the tripartite influence model of body image. *Sex Roles*. 2011;65:469-77.

- [29]. Bello OO, Lawal OO. Knowledge and attitude of women on genital cosmetic surgery at University College Hospital, Ibadan, Nigeria. Nigerian Postgraduate Medical Journal. 2018;25(4):257-63.
- [30]. Yazdkhasti B, Yagoubi A, Kardoost M, Ananhad M. The survey of Rasht youth attitudes toward cosmetic surgery. Sociological Studies of Youth. 2012;1(1):145-70.
- [31]. Barati M, Kazemi Kilehgolan F, Parsafar S, Jalilian F, Afshari M. Prediction of the intention to undergo cosmetic surgery among female students based on the theory of reasoned action. The American Journal of Cosmetic Surgery. 2020;37(2):75-80.
- [32]. Dehdari T KA, Khazir Z, Dehdari L. Predict the intention to perform cosmetic surgery on female college students based on the theory of reasoned action. MCS 2014;1(2):109-15.
- [33]. Ghalehbandi M AEA. Personality Patterns in Cosmetic Rhinoplasty Patients. IJPCP 2004;9(4):4-10.
- [34]. Tavassoli G, Modiri F. Women's tendency toward cosmetic surgery in Tehran. 2012.

